នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារនៃការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ	:	០០៤/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស(អបជ៦១)
ដាក់ទៅ	:	អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
ថ្ងៃដាក់	:	ថ្ងៃទី១៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៩
ភាគីអ្នកដាក់	:	សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ
ភាសាដើម	:	ខ្មែរ

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 13-Sep-2019, 15:08
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: **សម្ងាត់**

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ: សម្ងាត់/Confidential

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:

ការពិនិត្យឯកសារបណ្ដោះអាសន្នឡើងវិញ:

ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:

ហត្ថលេខា:

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិទាក់ទងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ) របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិក្នុងសំណុំរឿង០០៤

អ្នកដាក់ឯកសារ:
សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ
លោកស្រី ជា លាង

ចម្លងជូន:
សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
លោកស្រី Brenda J. HOLLIS (បម្រុង)

សហមេធាវីការពារក្តី យឹម ទិត្យ
លោក សូ មូស្សេទ្ធី
លោក Suzana TOMANOVIC

មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ទាំងអស់ក្នុងសំណុំរឿង០០៤

អ្នកទទួលឯកសារ:
អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
ចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន
ចៅក្រម Olivier BEAUVALLET
ចៅក្រម ន៉យ ថុល
ចៅក្រម BAIK Kang Jin
ចៅក្រម ហួត វុទ្ធី

I. សេចក្តីផ្តើម

1. នៅថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាដំណោះស្រាយចំនួនពីរ ដែលក្នុងនោះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ បានចេញដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ យឹម ទិត្យ ដោយមូលហេតុថា អ.វ.ត.ក មិនមានយុត្តាធិការបុគ្គលលើ យឹម ទិត្យ ទេ[1]។ ចំណែកឯសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ បានចេញដីកាដំណោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ)[2]។

2. ដីកាដំណោះស្រាយទាំងពីរនេះ ដែលមួយជាដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ យឹម ទិត្យ ចេញតែជាភាសាខ្មែរដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ និងមានការបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសតាមក្រោយ[3]។ ចំពោះដីកាដំណោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ) បានសម្រេចចោទប្រកាន់ យឹម ទិត្យ ជូនទៅជំនុំជម្រះ ចេញតែជាភាសាអង់គ្លេសដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ និងមានការបកប្រែជាភាសាខ្មែរតាមក្រោយ[4]។

3. អនុលោមតាមសេចក្តីណែនាំអនុវត្តបានចែងថា គ្រប់ឯកសារទាំងអស់ត្រូវដាក់ជាភាសាខ្មែររួមជាមួយភាសាអង់គ្លេស ឬបារាំង។ នៅក្នុងកាលៈទេសៈពិសេស អង្គជំនុំជម្រះអាចអនុញ្ញាតឲ្យភាគីណាមួយដាក់ឯកសារជាភាសាបារាំង ឬភាសាអង់គ្លេសជាបឋមបាន ប៉ុន្តែបន្ទាប់មកភាគីត្រូវដាក់ឯកសារជាភាសាខ្មែរ ដែលបានបកប្រែរួចឲ្យបានឆាប់រហ័សបំផុត[5]។

4. នៅថ្ងៃទី២៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៩ សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ បានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ) របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ[6]។ នៅថ្ងៃទី១០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៩ សហព្រះអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹង

[1] ឯកសារ **D381** ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ យឹម ទិត្យ របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩។

[2] ឯកសារ **D382** ដីកាដំណោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ) របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩។

[3] ឯកសារ **D381** ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ យឹម ទិត្យ របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩ ហើយបានបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសរួចរាល់នៅថ្ងៃទី០៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៩។

[4] ឯកសារ **D382** ដីកាដំណោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ) របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩ ហើយបានបកប្រែជាភាសាខ្មែររួចរាល់នៅថ្ងៃទី១៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៩។

[5] សេចក្តីណែនាំអនុវត្តឲ្យដាក់ឯកសារសម្រាប់ប្រើនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា, មាត្រា ៧.១ និង ៧.២។

[6] ឯកសារ **D382/4** សៀវភៅចុះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៩ របស់ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។

អំពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ យឹម ទិត្យ របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ[7]។

5. អនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង[8] វិធាន ៦៧(៥)[9], ៧៣(ក)[10] និង ៧៤(២)[11] សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ដែលបានសម្រេចចេញដីកាបញ្ជូន យឹម ទិត្យ ទៅជំនុំជម្រះ[12]។

II. ប្រវត្តិនីតិវិធី

6. សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ និងអន្តរជាតិ បានពិភាក្សានៅថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ លើបញ្ហាខ្វែងយោបល់គ្នាទាក់ទងនឹងការប្តឹងចោទជនសង្ស័យថ្មីបន្ថែមទៀត ផ្សេងពីជនសង្ស័យដែលមានស្រាប់នៅ អ.វ.ត.ក ដើម្បីបញ្ជូនទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឱ្យបើកការស៊ើបសួរ[13]។ ក្នុងនោះជំហររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ គឺមានបំណងបញ្ជូនជនសង្ស័យបន្ថែម (សំណុំរឿងលេខ ០០៣ និង ០០៤) ទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីបើកកិច្ចស៊ើបសួរ។ ចំណែកឯសហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ មានជំហរមិនឯកភាពឱ្យមានជនសង្ស័យបន្ថែម ផ្សេងពីជនសង្ស័យដែលមានស្រាប់នៃសំណុំរឿងលេខ ០០១ និង ០០២ ឡើយ[14]។

---

[7] ឯកសារ **D318/4** សៀវភៅចុះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៩ របស់ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។

[8] វិធានផ្ទៃក្នុង នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។

[9] វិធាន៦៧(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (ដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត) ដែលបានផ្តល់ជូនសហព្រះរាជអាជ្ញានូវការជូនដំណឹងជាបន្ទាន់អំពីដីកាដំណោះស្រាយ និងការបើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍នឹងដីកាដំណោះស្រាយនេះ។

[10] វិធាន៧៣(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (យុត្តាធិការបន្ថែមរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ) ដែលបានផ្តល់សមត្ថកិច្ចដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះនូវសមត្ថកិច្ចពិនិត្យលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលធ្វើឡើងប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។

[11] វិធាន៧៤(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (មូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ) ដែលបានផ្តល់សិទ្ធិជូនសហព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងគ្រប់ដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។

[12] ឯកសារ **D382** ដីកាដំណោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ) របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩។

[13] សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានបើកការស៊ើបអង្កេតបឋមស្ងាត់ៗដោយឯកឯង ដោយមិនបានជូនដំណឹង និងមិនមានការចូលរួមពីសហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិឡើយ។ ការណ៍គឺផ្ទុយនឹងច្បាប់ អ.វ.ត.ក ដែលបានតម្រូវឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាទាំងពីរធ្វើការរួមជាមួយគ្នានៅក្នុងការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា។

[14] កំណត់ហេតុ នៃការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ និងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើការចោទប្រកាន់ជនសង្ស័យថ្មីបន្ថែម ថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨។

7. ករណីខ្វែងយោបល់គ្នានេះ ត្រូវបានសហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ និងអន្តរជាតិ បានលើកអំណះអំណាងរៀង១ខ្លួន ដើម្បីដាក់ជូនអង្គបុរេជំនុំជម្រះពិនិត្យ និងសម្រេចតាមនីតិវិធីច្បាប់។ ជាលទ្ធផល អង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនទទួលបាននូវសម្លេងគាំទ្រពីចៅក្រមបួនរូបយ៉ាងតិច ដើម្បីធ្វើសេចក្តីសម្រេចលើការខ្វែងយោបល់គ្នានោះទេ[15]។

8. អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសន្និដ្ឋានថា នៅពេលដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះ មិនអាចឈានដល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចលើការខ្វែងយោបល់គ្នាដែលបាននាំយកមកដោះស្រាយនៅចំពោះមុខខ្លួននោះ យោងតាមវិធាន ៧៤.១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង គឺមានន័យថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ត្រូវបញ្ជូនដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរថ្មី ដើម្បីបើកកិច្ចស៊ើបសួរ ស្របតាមវិធាន ៥៣.១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[16]។

9. ដោយអនុលោមតាមសេចក្តីពិចារណារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៩ លើការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហព្រះរាជអាជ្ញា ស្របតាមវិធាន៧១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[17] នៅថ្ងៃទី0៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២00៩ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីទីបានបញ្ជូនដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿងលេខ00៣ និង00៤ ទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីបើកកិច្ចស៊ើបសួរលើសំណុំរឿងទាំងពីរនេះ[18] ជាពិសេស សំណុំរឿងលេខ00៤ ដែលក្រោយមកត្រូវបានបំបែកជាសំណុំរឿងលេខ00៤ ដែលមានជនជាប់ចោទ យឹម ទិត្យ[19]។

10. នៅថ្ងៃទី១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែម ទាក់ទងទៅនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មនានានៅក្នុងតំបន់១ និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញចំពោះខ្មែរក្រោម[20]។

---

15 ឯកសារលេខ D1/1.1 និង D1/1.3 ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៩ របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ។

16 ឯកសារលេខ D1/1.1 ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៩ របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ។

17 ឯកសារ **D1/1.3** សេចក្តីពិចារណារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះពាក់ព័ន្ធនឹងករណីខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហព្រះរាជអាជ្ញា អនុលោមតាមវិធាន៧១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ថ្ងៃទី១៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៩។

18 ឯកសារ **D1/1** សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីទីអំពីការដាក់ឯកសារស្តីពីដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរទី២ និងទី៣ ថ្ងៃទី៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២00៩។

19 សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D334/1** ដីកាសម្រេចបំបែកសំណុំរឿង យឹម ទិត្យ ចេញពីសំណុំរឿង00៤ ថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៦។

20 ឯកសារ **D27** ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែម ទាក់ទងទៅនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មនានានៅក្នុងតំបន់១ និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញចំពោះខ្មែរក្រោម របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១។

11. នៅថ្ងៃទី១៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានដាក់សំណើសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរទាក់ទងនឹងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនៃសំណុំរឿងលេខ០០៤ នៅភូមិភាគកណ្ដាល និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនសង្ស័យ យឹម ទិត្យ[21]។

12. នៅថ្ងៃទី២៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែម ទាក់ទងនឹងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ ឬអំពើហិង្សាយេនឌ័រ[22]។

13. នៅថ្ងៃទី១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៧ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចេញសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរប្រឆាំងយឹម ទិត្យ ដោយជូនដំណឹងភាគីថា មានពេល១៥ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីសេចក្ដីជូនដំណឹងនេះ ដើម្បីស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែម[23]។

14. ថ្ងៃទី១៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៧ មេធាវីការពារក្ដី យឹម ទិត្យ បានដាក់សំណើសុំពេលវេលារៀបចំឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់[24]។ នៅថ្ងៃទី២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៧ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដាក់ចម្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់មេធាវីការពារក្ដី យឹម ទិត្យ[25]។ នៅថ្ងៃទី៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចេញដីកាសម្រេចលើសំណើសុំរបស់មេធាវីការពារក្ដី ពាក់ព័ន្ធនឹងការសុំពេលវេលារៀបចំឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់[26]។

15. នៅថ្ងៃទី២៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៧ មេធាវីការពារក្ដី យឹម ទិត្យ បានដាក់សំណើសុំមោឃភាពឯកសារស៊ើបអង្កេតដែលធ្វើឡើងដោយ Paolo STOCCHI[27]។ នៅថ្ងៃទី២៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៧ អង្គ

[21] ឯកសារ **D41** សំណើសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរទាក់ទងនឹងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនៃសំណុំរឿងលេខ ០០៤ នៅភូមិភាគកណ្ដាល និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនសង្ស័យ តា អាន របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១។

[22] ឯកសារ **D191** ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែម ទាក់ទងនឹងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ ឬអំពើហិង្សាយេនឌ័រ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤។

[23] សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D358** សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរលើ យឹម ទិត្យ ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៧។

[24] សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D361** សំណើរបស់ យឹម ទិត្យ សុំពេលវេលារៀបចំឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៧។

[25] សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D361/2** ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងសំណើរបស់ យឹម ទិត្យ សុំពេលវេលារៀបចំឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៧។

[26] សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D361/4** ដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត លើសំណើរបស់ យឹម ទិត្យ សុំពេលវេលារៀបចំឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ចុះថ្ងៃទី៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧។

[27] សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D351/1/2** សំណើសុំមោឃភាពឯកសារស៊ើបអង្កេតដែលធ្វើឡើងដោយ Paolo STOCCHI ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៧ និងបានជូនដំណឹងនៅថ្ងៃទី២៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៧។

បុរេជំនុំជម្រះ បានចេញសេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំមោឃភាពឯកសារស៊ើបអង្កេតដែលធ្វើឡើងដោយ Paolo STOCCHI[28]។

16. នៅថ្ងៃទី៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៧ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចេញសេចក្ដីជូនដំណឹងលើកទី២ អំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរលើ យឹម ទិត្យ ហើយបានជូនដំណឹងភាគីថាមិនមានការផ្ដល់ជូនពេលវេលាបន្ថែមទៀតដើម្បីស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរឡើយ (សេចក្ដីជូនដំណឹងលើកទី២អំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរ)[29]។ នៅថ្ងៃទី១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅពិនិត្យអនុលោមតាមវិធាន៦៦ (៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អ.វ.ត.ក[30]។

17. នៅថ្ងៃទី៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៨ សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ បានដាក់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានស្ដាពរទាក់ទងនឹង យឹម ទិត្យ[31]។ នៅថ្ងៃទី៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដាក់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានស្ដាពរទាក់ទងនឹង យឹម ទិត្យ[32]។

18. នៅថ្ងៃទី១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨ មេធាវីការពារក្ដី យឹម ទិត្យ បានប៉ាន់ស្មានថិរវេលាសម្រាប់ការឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ដាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ[33]។ នៅថ្ងៃទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញសេចក្ដីសម្រេចពាក់ព័ន្ធទៅនឹថិរវេលាដែលផ្ដល់ជូនមេធាវីការពារក្ដី ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ដាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា[34]។

---

[28] សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D351/1** សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំមោឃភាពឯកសារស៊ើបអង្កេតដែលធ្វើឡើងដោយ Paolo STOCCHI ចុះថ្ងៃទី១១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៧។

[29] សំណុំរឿង 004 ឯកសារ **D368** សេចក្ដីជូនដំណឹងលើកទី២ អំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរលើ យឹម ទិត្យ ចុះថ្ងៃទី៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៧។

[30] សំណុំរឿង 004 ឯកសារ **D378** ដីកាបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅពិនិត្យ យោងតាមវិធាន ៦៦ (៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចុះថ្ងៃទី១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៨។

[31] សំណុំរឿង 004 ឯកសារ **D378/1** ដីកាសន្និដ្ឋានស្ដាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ ទាក់ទងនឹង យឹម ទិត្យ អនុលោមតាមវិធាន ៦៦ (៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៨។

[32] សំណុំរឿង 004 ឯកសារ **D378/2** ដីកាសន្និដ្ឋានស្ដាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ទាក់ទងនឹង យឹម ទិត្យ អនុលោមតាមវិធាន ៦៦ (៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចុះថ្ងៃទី៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨។

[33] សំណុំរឿង 004 ឯកសារ **D378/3** ការប៉ាន់ស្មានថិរវេលាចាំបាច់របស់ យឹម ទិត្យ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ដាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨។

[34] សំណុំរឿង 004 ឯកសារ **D378/4** ដីកាសម្រេចលើថិរវេលាដែលបានផ្ដល់ជូនមេធាវីការពារក្ដីរបស់ យឹម ទិត្យ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ដាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨។

III. សារណា

ការកកើតបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា

19. ឫសគល់នៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា អាចនឹងមានប្រភពចេញមកពីបក្សកុម្មុយនីស្តឥណ្ឌូចិន ដែលបានបង្កើតឡើងកាលពីឆ្នាំ១៩៣០។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥១ បក្សកុម្មុយនីស្តឥណ្ឌូចិនត្រូវបានរំលាយចោល ហើយបន្ទាប់មក អង្គការបដិវត្តដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ត្រូវបានបង្កើតឡើងសម្រាប់ប្រទេសវៀតណាម ឡាវ និងកម្ពុជា ដោយបក្សថ្មីនៅកម្ពុជាមានឈ្មោះថា បក្សប្រជាជនបដិវត្តខ្មែរ។ នៅថ្ងៃទី៣០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦០ បក្សប្រជាជនបដិវត្តខ្មែរ ត្រូវបានប្តូរឈ្មោះទៅ ជាបក្សពលករកម្ពុជា ហើយសមាជបក្សលើកដំបូងត្រូវបានធ្វើឡើងនៅភ្នំពេញ ដើម្បី សម្រេចអំពី“មាគ៌ាយុទ្ធសាស្ត្រ និងយុទ្ធវិធីរបស់បក្ស”។ មាគ៌ាមួយក្នុងចំណោមមាគ៌ា សំខាន់ៗដែលបានទទួលការឯកភាពនៅក្នុងសមាជនោះ គឺការសម្រេចប្រើប្រាស់ “អំពើហិង្សាប្រដាប់អាវុធ” បន្ថែមពីលើសកម្មភាពនយោបាយ “ដើម្បីវាយរំលំពួកសក្តិភូមិ ពួកនាយទុន និងពួកប្រតិកិរិយានៅកម្ពុជា”។ បក្សក៏បានសម្រេចនៅដើមដំបូងនេះថាតំបន់ជនបទគឺជា “មូលដ្ឋានយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់បដិវត្ត” ហើយទីក្រុង គឺជា “ប្រភពនៃវណ្ណៈជិះជាន់ និងពួកចក្រពត្តិ ជាទីកន្លែងដែលខ្មាំងបដិវត្តអាចប្រមូលអំណាចដើម្បីកៀបសង្កត់យើង”។ មានមនុស្សចំនួនប្រហែល២០នាក់ បានចូលរួមក្នុងសមាជនេះ ដែលក្នុងនោះមាន នួន ជា (អនុលេខាបក្ស ដែលបានទទួលការបោះឆ្នោតតែងតាំង) សាឡុត ស ហៅ ប៉ុល ពត (សមាជិកគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍) អៀង សារី និង សោ ភឹម (សមាជិកបម្រុងនៃគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍) និង វន វ៉េត។ បន្ទាប់ពីពេលអនុម័តមាគ៌ាបក្សថ្មីនេះ សមាជិកបក្សទាំងអស់ត្រូវ “ដាក់ពាក្យសុំចូលបក្សម្តងទៀត”។

20. បន្ទាប់ពីពេលចាប់ខ្លួន និងប្រហារជីវិតលេខាបក្សពលករកម្ពុជាឈ្មោះ ទូ សាមុត នៅឆ្នាំ១៩៦២ សមាជលើកទី២របស់បក្ស ត្រូវបានធ្វើឡើងនៅចុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៦៣ ដែលកាលណោះ សាឡុត ស បានក្លាយខ្លួនជាលេខាបក្សថ្មី ចំណែក នួន ជា នៅបន្តធ្វើជាអនុលេខាបក្សដដែល។ សមាជនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើងនៅផ្លូវហ្សាលដឺហ្គោលទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយអ្នកចូលរួមគឺជាមនុស្សមួយក្រុមតូច ដែលក្នុងនោះមាន អៀង សារី និង សោ ភឹម (អ្នកទាំងពីរ ត្រូវបានបោះឆ្នោត ជ្រើសតាំងជាសមាជិកពេញសិទ្ធិនៃគណៈអចិន្ត្រៃយ៍) តា ម៉ុក វន វ៉េត សុន សេន រស់ ញឹម និង គង់ សុផល។ បន្ទាប់មកក្នុងឆ្នាំ១៩៦៣ បន្ទាប់ពីរបបសម្តេចសីហនុ បានចេញផ្សាយនូវបញ្ជីឈ្មោះមនុស្សដែលគេស្គាល់ថាជា “អ្នកឆ្វេងនិយម” ចំនួន៣៤រូប ប៉ុល ពត និងមេដឹកនាំបក្សពលករកម្ពុជាមួយចំនួន ដែលមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីនោះ រួមទាំង អៀង សារី និង សុន សេន ក៏បានភៀសខ្លួនពីទីក្រុងទៅជ្រកកោននៅឯ

បន្ទាយយោធាវៀតណាមមួយ នៅតាមបណ្តោយព្រំដែន ហើយក្រោយមកបានបង្កើតមន្ទីរមួយនៅទីនោះឈ្មោះថា មន្ទីរ១០០។ មកដល់ឆ្នាំ១៩៦៥ ប្រពន្ធរបស់ពួកគេដូចជា ខៀវ ប៉ុណ្ណារី អៀង ធីរិទ្ធ និង យុន យ៉ាត បានចូលរួមជាមួយពួកគេ នៅមន្ទីរ១០០នោះ។ ដោយសារអត្តសញ្ញាណរបស់ នួន ជា បន្តស្ថិតនៅជាការសម្ងាត់ ទើបឈ្មោះរបស់គាត់ពុំស្ថិតនៅក្នុងបញ្ជីឈ្មោះមនុស្សទាំង៣៤នាក់នោះ ហើយគាត់បានស្នាក់នៅភ្នំពេញ និងទទួលបន្ទុកប្រតិបត្តិការរបស់បក្សពលករកម្ពុជា ក្នុងទីក្រុង និងតំបន់ជាច្រើន។

21. នៅឆ្នាំ១៩៦៤ បក្សពលករកម្ពុជាបានចាប់ផ្តើមប្រជុំគណៈអចិន្ត្រៃយ៍ជាទៀងទាត់ នៅមន្ទីរ១០០ ហើយនៅខែមករា ឆ្នាំ១៩៦៥ ពួកគេបានឯកភាពលើសេចក្តីសម្រេចមួយដែល បានបដិសេធការ ផ្តល់លទ្ធភាពដល់ "ការផ្លាស់ប្តូរដោយសន្តិវិធី" ទៅកាន់លទ្ធិសង្គមនិយម ហើយបានបញ្ជាក់ អះអាងថា "ជាការចាំបាច់ដែលត្រូវប្រើប្រាស់ហិង្សាបដិវត្ត" ក្នុងការតស៊ូប្រឆាំងនឹងពួកចក្រពត្តិ។ ក្នុងអង្គប្រជុំគណៈមជ្ឈិម កាលពីខែកញ្ញា ឬខែតុលា ឆ្នាំ១៩៦៦ មេដឹកនាំបក្ស ពលករកម្ពុជាបានសម្រេចប្តូរឈ្មោះបក្សទៅជាបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា (ទោះជាគេរក្សាការសម្រេចនោះទុកជាសម្ងាត់រហូតដល់សមាជបក្សលើកក្រោយក្តី) ប្តូរទីតាំងមន្ទីរ១០០ ទៅខេត្តរតនគិរី ហើយភូមិភាគនីមួយៗត្រូវចាប់ផ្តើមរៀបចំការតស៊ូប្រដាប់អាវុធ។ នៅពាក់កណ្តាល ឆ្នាំ១៩៦៧ សមាជិកគណៈអចិន្ត្រៃយ៍ (ប៉ុល ពត នួន ជា អៀង សារី និង សោ ភឹម) បានជួបប្រជុំគ្នានៅមន្ទីរ១០០ និងបានឯកភាពធ្វើការបះបោរជាទូទៅមួយនៅដើមឆ្នាំ១៩៦៨ មិនយូរប៉ុន្មានបន្ទាប់ពីពេលបះបោរ ទីស្នាក់ការគណៈមជ្ឈិមថ្មីមួយ (ឈ្មោះមន្ទីរ១០០ដែរ) ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងខេត្តរតនគិរី ចម្ងាយប្រមាណពី២ ទៅ៣ គីឡូម៉ែត្រពីមន្ទីរ១០២ មន្ទីរភូមិភាគព្លសានដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយ អៀង សារី (គាត់ត្រូវបានតែងតាំងជាលេខាតំបន់)។

22. នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៦៨ តាមបញ្ជារបស់ នួន ជា កាលពីខែមុន កងកម្លាំងរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានវាយប្រហារបន្ទាយកងទ័ពរបស់រដ្ឋាភិបាលនៅភូមិ បាយដំរ៉ាម ភាគខាងត្បូងក្រុងបាត់ដំបង ដោយរឹបអូសបានអាវុធមួយចំនួន។ ក្នុងគ្រាបន្ទាប់មកទៀត កាលបរិច្ឆេទខាងលើនេះត្រូវបានបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាចាត់ទុកថាជា ថ្ងៃកំណើតកងទ័ពបដិវត្តកម្ពុជា។ នៅខែបន្តបន្ទាប់ កងកម្លាំងរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា នៅបានបន្តការវាយប្រហារតាមលក្ខណៈទ័ពព្រៃនៅទូទាំងប្រទេស។

23. នៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ សម្តេចនរោត្តមសីហនុ ត្រូវបានឧត្តមសេនីយ៍ លន់ នល់ និងព្រះអង្គម្ចាស់សិរីមតៈ ទម្លាក់ពីតំណែង ហើយពួកគេបានបង្កើតរបបមួយឈ្មោះថា របបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ

។ នៅថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ សម្តេចសីហនុ បានប្រកាសអំពីការបង្កើតរណសិរ្សរួបរួមជាតិកម្ពុជា និងបានអំពាវនាវឲ្យកូនចៅរបស់ទ្រង់បើកយុទ្ធនាការវាយប្រហារតាមក្បួនទ័ពព្រៃ និងឲ្យប្រជាជនស៊ីវិលធ្វើការបះបោរប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋខ្មែរ។ សម្ព័ន្ធភាពមួយត្រូវបានបង្កើតឡើង រវាងសម្តេចសីហនុ និងបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាព្រមទាំងរដ្ឋាភិបាលនិរទេសដែលមានមូលដ្ឋាននៅទីក្រុងប៉េកាំង ដែលមានឈ្មោះថារាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិកម្ពុជា ដែលក្នុងនោះមាន ខៀវ សំផន ជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការពារជាតិ និងត្រូវបានប្រកាសជាផ្លូវការនៅថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧០។ នៅខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧០ អៀង ធីរិទ្ធ ត្រូវបានតែងតាំងជាអនុរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងវប្បធម៌ អប់រំយុវជន នៅក្នុងជួររាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិ។

មហាសន្និបាតបក្ស

24. លក្ខន្តិកៈបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានប្រគល់ "សិទ្ធិអំណាចធំជាងគេបំផុតសម្រាប់ទូទាំងប្រទេស" ទៅឲ្យ "មហាសន្និបាតតំណាងទូទាំងប្រទេស" (ពោលគឺ មហាសន្និបាតបក្ស) ដែលត្រូវបានធ្វើឡើង "រៀងរាល់៤ឆ្នាំម្តង" ដើម្បី (i)"ពិនិត្យ តាមដាន វិនិច្ឆ័យសកម្មភាពរបស់គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមចាស់" (ii)"កំណត់មាគ៌ានយោបាយ និងលក្ខន្តិកៈ" និង(iii)"ជ្រើសតាំងគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមថ្មី"។ ដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ នៅរយៈកាលមុនសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មហាសន្និបាតបក្ស ត្រូវបានប្រារព្ធធ្វើនៅឆ្នាំ១៩៦០ ១៩៦៣ និងឆ្នាំ១៩៧១ ដែលមហាសន្និបាតឆ្នាំ១៩៦០ និង ១៩៦៣ មានអ្នកចូលរួមចំនួន២០នាក់ ហើយមហាសន្និបាតឆ្នាំ១៩៧១ មានអ្នកចូលរួមប្រមាណ៦០នាក់។ ក្នុងអំឡុងរយៈកាលសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មហាសន្និបាតបក្សលើកទី៤ ត្រូវបានប្រារព្ធធ្វើនៅខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅបុរីកីឡាភ្នំពេញ ហើយគេបានបើកមហាសន្និបាតបក្សលើកទី៥ នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ដោយមានការចូលរួមពីមនុស្សចំនួនប្រមាណ៦០នាក់។

គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម

25. នៅក្នុងរយៈពេលពីមហាសន្និបាតមួយទៅមួយទៀត លក្ខន្តិកៈរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានចាត់ទុកគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមថាជា "អង្គការប្រតិបត្តិការខ្ពស់ជាងគេបំផុតសម្រាប់ទូទាំងប្រទេស"។ គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម មានសមាជិកសរុបទាំងអស់ចំនួន យ៉ាងហោចណាស់ ៣០រូប។ បន្ថែមពីលើសមាជិកនៃគណៈអចិន្ត្រៃយ៍ សមាជិកគណៈមជ្ឈិម រួមមាន លេខាតំបន់ និងភូមិភាគ ដូចជា កែ ពក ម៉ែន សាន ហៅ យ៉ា សំ ប៊ិត និង ព្រីង សារុន លេខាក្រសួង ដូចជា កុយ ធួន មេបញ្ជាការកងពល ដូចជា មាស មុត និង ខៀវ សំផន ដែលបានចាប់ផ្តើមធ្វើជាសមាជិក"ត្រៀម"

នៅឆ្នាំ១៩៧១ និងបានក្លាយខ្លួនជាសមាជិកពេញសិទ្ធិ ក្នុងមហាសន្និបាតលើកទី៤ នៅខែមករា ឆ្នាំ ១៩៧៦។ គណៈមជ្ឈិម បានជួបប្រជុំគ្នារៀងរាល់៦ខែម្តង។ ភារកិច្ចចាត់តាំងរបស់ខ្លួនតាមលក្ខន្តិកៈ របស់បក្ស គឺជាការ"អនុវត្តមាគ៌ានយោបាយ និងលក្ខន្តិកៈរបស់បក្សនៅក្នុងជួរបក្ស" ណែនាំដល់អង្គ ការចាត់តាំងរបស់បក្ស តំបន់ និងភូមិភាគ ឲ្យ"អនុវត្តសកម្មភាពស្របតាមមាគ៌ានយោបាយ" និង "គ្រប់គ្រង និងចាត់ចែងកម្មាភិបាល និងបក្ខជនក្នុងបក្សទាំងមូល ព្រមទាំងអង្គការស្នូលទាំងអស់ ដោយក្តាប់ប្រវត្តិរូប ជំហរនយោបាយ សតិអារម្មណ៍ និងចាត់តាំងឲ្យច្បាស់ និងឲ្យជាប់ជានិច្ច"។

គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍

26. ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង វាគឺជាអនុគណៈកម្មាធិការនៃគណៈមជ្ឈិម ដែលត្រូវគេស្គាល់ថាជាគណៈអចិន្ត្រៃយ៍ ដែលដើរតួនាទីជាអង្គការដែលមានសិទ្ធិអំណាចខ្ពស់ និងផ្តាច់ការជាងគេបំផុតក្នុងជួរបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា និងរដ្ឋាភិបាលរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ខៀវ សំផន បានផ្តល់សក្ខីកម្មថា "ទាំងមាគ៌ានយោបាយ និងដំណើរការធ្វើសេចក្តីសម្រេចសុទ្ធតែ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយគណៈអចិន្ត្រៃយ៍" ហើយ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច បានគូសបញ្ជាក់ថាគណៈអចិន្ត្រៃយ៍គឺជា "ស្ថាប័នសំខាន់បំផុតនៅក្នុងជួរបក្ស"។[35]

27. គណៈអចិន្ត្រៃយ៍បានបង្កើត ដឹកនាំ និងតាមដានការអនុវត្តន៍រាល់គ្រប់គោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា។ ពិសេស គណៈអចិន្ត្រៃយ៍ជាអ្នកក្តោបក្តាប់គោលនយោបាយទាក់ទិននឹងសន្តិសុខផ្ទៃក្នុង និងខាងក្រៅ ការបរទេស កិច្ចការក្នុងស្រុក ដូចជាការងារហិរញ្ញវត្ថុ ពាណិជ្ជកម្ម ឧស្សាហកម្ម កសិកម្ម សុខាភិបាល និងសង្គមកិច្ច ឃោសនាការ និងការលត់ដំកែប្រែ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា និងបុគ្គលិករដ្ឋ និងបញ្ហារដ្ឋបាល។ គណៈអចិន្ត្រៃយ៍បានពិភាក្សា និងបានបញ្ជាឲ្យមានការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ ការប្រើប្រាស់ការធ្វើការងារពលកម្មដោយបង្ខំ និងការចាប់ខ្លួន និងការសួរចម្លើយ"ខ្មាំង" បានតាមដានស្ថានភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជននៅទូទាំងប្រទេស និងជាអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការបញ្ជាឲ្យមានការហារជីវិតមនុស្សភ្លាមៗ តាមទំនើងចិត្ត។

---

[35] សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ **D6.1.91** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយជនត្រូវចោទឈ្មោះ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ ទំព័រ៣។ សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ **D6.1.1073** ឯកសារនៃការដាក់ចម្លើយរបស់ជនត្រូវចោទឈ្មោះ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច ជាអតីតប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១ ដែលបានធ្វើការឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួរជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចុះថ្ងៃទី២១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ ទំព័រ៣។

28. សេចក្តីណែនាំនានារបស់គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម និងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅមន្ទីរភូមិភាគ កងពលយោធា និងតាមក្រសួងនានា បន្ទាប់មកស្ថាប័នទាំងនោះ នឹងធ្វើការផ្សព្វផ្សាយបែងចែកបន្តទៅឲ្យតំបន់ ស្រុក និងថ្នាក់ទាបផ្សេងៗទៀត។ កម្មាភិបាល ប.ក.ក មួយរូបបានបញ្ជាក់នៅក្នុងសម្តីរបស់ខ្លួនថា៖ “គ្រប់យ៉ាង” គឺបានមកពីមជ្ឈិមបក្សទាំងអស់។ មជ្ឈិមបក្សបានផ្តល់នូវការណែនាំយ៉ាងច្បាស់លាស់ នៅក្នុងសេចក្តីណែនាំរបស់ខ្លួន ស្តីពីរបៀបដែលពួកគេត្រូវធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទង និងប្រតិបត្តិការ។ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់គណៈមជ្ឈិមដែលបានធ្វើនៅខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៨ ក្នុងគោលបំណងពិនិត្យគោលនយោបាយរបស់បក្សចំពោះសេអ៊ីអា កាហ្សេបេ និងខ្មាំងយួនឡើងវិញ នៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍នោះ មានផ្តល់នូវការណែនាំដូចតទៅនេះ៖ “ស្នើឲ្យគ្រប់ភូមិភាគ តំបន់ និងកងយោធាទាំងអស់ ឲ្យយកការណែនាំខាងលើនេះ ទៅរៀនសូត្រ និងដើម្បីចាត់ឲ្យមានអង្គប្រជុំនៅតាមបក្ស រចនាសម្ព័ន្ធសំខាន់ៗនៅតាមក្រសួង និងមន្ទីរក្នុងកងយោធា សហករណ៍ រោងចក្រ និងការដ្ឋានរៀងៗខ្លួន ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយឲ្យប្រជាជនទាំងអស់ បានដឹងពីគោលនយោបាយរបស់បក្ស ចាប់ពីពេលនេះ រហូតដល់ដំណាច់ឆ្នាំ១៩៧៨ សូមស្នើឲ្យ សហករណ៍ រោងចក្រ ការដ្ឋាន កងនៅតាមកន្លែងនីមួយៗ ឲ្យរៀនសូត្រ និងរៀបចំអង្គប្រជុំ ឲ្យបានពី៥ ទៅ៦ដង”។ សមាជិកគណៈអចិន្ត្រៃយ៍ ក៏បានធ្វើការត្រួតពិនិត្យនៅតាមភូមិភាគនានា ដោយមានពេលខ្លះ សមាជិកគណៈអចិន្ត្រៃយ៍ទាំងនោះ បានធ្វើដំណើរជាក្រុមទៀតផង។

ការដឹកនាំរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា

29. ចាប់តាំងពីថ្ងៃដំបូងដែលបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា (ប.ក.ក) ចូលគ្រប់គ្រងប្រទេស ប្រជាជនបីលាននាក់ ដែលរស់នៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ និងតាមទីប្រជុំជននានា ត្រូវបានគេជម្លៀសចេញពីផ្ទះសម្បែងរបស់ខ្លួន និងបង្ខំឲ្យចេញទៅតាមទីជនបទជាទីកន្លែងប្រជាជនទាំងអស់ ត្រូវបានបង្ខាំងឱ្យធ្វើការងារកសិកម្មនៅក្នុងសហករណ៍ និងការដ្ឋានផ្សេងៗទៀត។

30. បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានបង្កើតសង្គមថ្មីមួយ ដែលបានប្រែក្លាយប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាឱ្យទៅជាទាសករ បានអនុវត្តការគ្រប់គ្រងទាំងស្រុងលើជីវិតប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា និងបានដកហូតស្ទើរគ្រប់សិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពមូលដ្ឋានរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។ ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនត្រូវបានរឹបអូស រូបិយវត្ថុត្រូវបានលុបបំបាត់ចោល ទីផ្សារ អាជីវកម្ម សាលារៀន និងវត្តអារាម ត្រូវបានបិទទ្វារ។ ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាលែងត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យរួមរស់ជាមួយនឹងគ្រួសារក្នុងផ្ទះសម្បែង ឬគោរពសាសនារបស់ខ្លួនទៀតឡើយ ហើយត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមគោលនយោបាយនៃការគាបសង្កត់ផ្លូវភេទដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការរៀបការដោយបង្ខំ និងការបង្ខំឱ្យមានផ្ទៃពោះ។ ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាមិន

ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចាកចេញពីប្រទេស ឬដើរហើរនៅក្នុងប្រទេស ហើយបានទទួលរងនូវការបំពានផ្លូវចិត្ត តាមរយៈការបំពាក់បំប៉ន ការទិតៀន និងស្វ័យទិតៀន ដែលគេអនុវត្តក្រោមការគម្រាមកំហែងដាក់ទណ្ឌកម្មធ្ងន់ធ្ងរ។ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានបង្កើតរដ្ឋមួយ គឺរដ្ឋកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលពុំមានសភា ឬប្រព័ន្ធតុលាការដំណើរការ និងជារដ្ឋមួយដែល បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានអនុវត្តការគ្រប់គ្រងដោយគ្មានក្តីមេត្តា។

31. បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានជម្លៀស ហើយបំបែកប្រជាជនដែលបក្សបានកំណត់មុខសញ្ញាចេញជាក្រុម ដូចជា ក្រុមមន្ត្រី និងទាហាននៃរបបសាធាររដ្ឋខ្មែរដែលត្រូវបានផ្តួលរំលំ និងក្រុម "ខ្មាំងវណ្ណៈ" របស់បក្ស គឺពួកនាយទុន ពួកសក្តិភូមិ និងពួកអនុធន។ ក្រុមទាំងនេះត្រូវបានសម្លាប់ចោលដោយមិនទទួលបានការជំនុំជម្រះ ហើយអ្នកដែលត្រូវបានជម្លៀសដែលនៅសល់ (ដោយកំណត់ថាជា "ប្រជាជនថ្មី") ត្រូវបានគេដាក់ឱ្យទៅជាទាសករនៅក្នុងសហករណ៍ជាមួយនឹងប្រជាជនមូលដ្ឋាន និងក្រោយមកនៅតាមគម្រោងជីកប្រឡាយធំៗ និងគម្រោងកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៅក្នុងរបបនេះ។

32. ក្នុងពេលដែលត្រូវបានគេដាក់ឱ្យទៅជាទាសករ ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាបានទទួលរងនូវស្ថានភាពបែបអមនុស្សធម៌ ដោយរួមមាន ពលកម្មបាក់កម្លាំង ការបដិសេធមិនឱ្យមានការសម្រាក ការមិនផ្តល់អាហារគ្រប់គ្រាន់ ការមិនផ្តល់ការថែទាំសុខភាពគ្រប់គ្រាន់ ការមិនផ្តល់ជម្រកសមរម្យ និងការរំលោភផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត។ អ្នកដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាមិនគោរពតាម មិនថាប្រភេទ ណាក៏ដោយ បានទទួងរងទណ្ឌកម្មធ្ងន់ធ្ងរ រួមមាន ការធ្វើឱ្យស្ថានភាពការងារកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើង ការវាយដំ ការដកហូតរបបអាហារ ការលត់ដំខ្លួន ការចាប់ខ្លួន ការរងទារុណកម្ម និងការសម្លាប់ចោល។

33. នៅពេញមួយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានបង្កើត និងដំណើរការជំរំអប់រំកែប្រែ និងមន្ទីរសន្តិសុខជាង២៦០កន្លែង ដែលបង្កើតជាយន្តការសំខាន់នៃផែនការឧក្រិដ្ឋរបស់បក្សក្នុងការកំណត់ បង្ក្រាប និងកម្ទេច "ខ្មាំង" នៃរបបនេះ។ ខ្មាំងទាំងនេះ រួមមានបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានជាប់ប្រវត្តិសង្ស័យ និងបុគ្គលទាំងឡាយដែលបក្សមើលឃើញថាមិនស្មោះត្រង់។ "ខ្មាំង" សំខាន់ៗ ត្រូវបានកំណត់តាមមធ្យោបាយពីរជាចម្បង។ ប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងសហករណ៍ ឬការដ្ឋានត្រូវបានបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា តាមដានយ៉ាងស្អិត តាមរយៈការធ្វើប្រវត្តិរូប និង "វគ្គទិតៀន" ប្រចាំថ្ងៃ។ បន្ថែមពីនេះ បុគ្គលដែលត្រូវបានយកទៅមន្ទីរសន្តិសុខ ត្រូវបានសួរចម្លើយដោយប្រើទារុណកម្មដើម្បីទាញយកចម្លើយសារភាពលម្អិត ដែលចោទប្រកាន់អ្នកផ្សេងថាជា "ខ្សែ" ខ្មាំង។ ប្រជាពលរដ្ឋរាប់ម៉ឺននាក់ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ឃុំខ្លួន ធ្វើទារុណកម្ម និងសម្លាប់ចោលដោយខុសច្បាប់នៅតាមមន្ទីរសន្តិសុខទាំងនេះក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។

រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន

ភូមិភាគ

34. ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យមានភូមិភាគចំនួន៦[36] រួមមាន ភូមិភាគនិរតី (៤០៥) ភូមិភាគបស្ចិម (៤០១) ភូមិភាគពាយ័ព្យ (៥៦០) ភូមិភាគកណ្តាល (អតីតភូមិភាគឧត្តរ) ភូមិភាគឥសាន (១០៨) និងភូមិភាគបូព៌ា(២០៣)។ក្រៅពីនេះមានតំបន់ស្វយ័តមួយចំនួន[37] រួមមានតំបន់មណ្ឌលគិរី (១០៥) តំបន់ក្រចេះ (៥០៥) តំបន់ព្រះវិហារ (១០៣) និងតំបន់សៀមរាប-ឧត្តរមានជ័យ (១០៦)។

35. ភូមិភាគត្រូវបែងចែកជាតំបន់ ដែលតំបន់បានបែងចែកទៅជាស្រុក។ ស្រុកមួយមានឃុំមួយចំនួន ដែលឃុំមួយៗ មានភូមិជាច្រើន។ ភូមិភាគ តំបន់ ស្រុក ឃុំ ភូមិ គឺជាឧបករណ៍សម្រាប់អនុវត្តន្ទូវមាគ៌ាណែនាំរបស់មជ្ឈិមបក្ស និងគណៈអចិន្ត្រៃយ៍ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា នៅទូទាំងប្រទេស។

36. ភូមិភាគនីមួយៗត្រូវបានដឹកនាំដោយលេខាភូមិភាគមួយរូប អនុលេខាភូមិភាគ ព្រមទាំងសមាជិកគណៈភូមិភាគ។ ចំពោះតំបន់ស្វយ័តក៏ដូចគ្នានេះដែរ។ លេខាភូមិភាគជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្ស ហើយសមាជិកគណៈភូមិភាគមួយចំនួនតូច អាចជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បក្ស។

ភូមិភាគនិរតី

37. ភូមិភាគនិរតីមានតំបន់ចំនួន៤ រួមមាន តំបន់៣៥ តំបន់១៣ តំបន់៣៣ និងតំបន់២៥។ ភូមិភាគនិរតីមានលេខាភូមិភាគឈ្មោះ អ៊ុង ធឿន ហៅ ឈិត ធឿន ហៅ តា ម៉ុក ជាសមាជិកគណៈអចិន្ត្រៃយ៍

---

[36] សំណុំរឿង 00៤ ឯកសារ **D6.1.975** ឯកសារសៀវភៅក្រោមចំណងជើងថា "ភូមិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យផ្នែកនយោបាយ" របស់ក្រសួងសិក្សាធិការកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ បោះពុម្ពផ្សាយលើកទី១ នាឆ្នាំ១៩៧៧ ទំព័រ៣ និងទំព័រ១០។ សំណុំរឿង 00៤ ឯកសារ **D6.1.532** ឯកសារសៀវភៅក្រោមចំណងជើងថា "ពិចារណាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាពីដើមរហូតដល់សម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ" និពន្ធដោយ ខៀវ សំផន ចេញផ្សាយនាខែតុលា ឆ្នាំ២00៧ ទំព័រ២១៩។ សំណុំរឿង 00៤ ឯកសារ **D6.1.53** ឯកសារសៀវភៅក្រោមចំណងជើងថា "ក្បាលយួនខ្លួនខ្មែរ" ភូមិភាគបូព៌ានៃកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៨ និពន្ធដោយលោក ប៊ិន ឃៀនិន មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាអាស៊ីអាគ្នេយ៍ សាកលវិទ្យាល័យម៉ូណាស់ ទំព័រ២។ សំណុំរឿង 00៤ ឯកសារ **D6.1.460** ឯកសារជាផែនទីកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ផែនទីនេះត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយដោយក្រសួងសិក្សាធិការកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ នាឆ្នាំ១៩៧៦ ទំព័រ១។

[37] សំណុំរឿង 00៤ ឯកសារ **D6.1.975** ឯកសារសៀវភៅក្រោមចំណងជើងថា "ភូមិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យផ្នែកនយោបាយ" របស់ក្រសួងសិក្សាធិការកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ បោះពុម្ពផ្សាយលើកទី១ នាឆ្នាំ១៩៧៧ ទំព័រ១០។ សំណុំរឿង 00៤ ឯកសារ **D6.1.460** ឯកសារជាផែនទីកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដោយក្រសួងសិក្សាធិការកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ នាឆ្នាំ១៩៧៦។

បក្ស។ តា ម៉ុក ត្រូវបានតែងតាំងជាលេខាភូមិភាគនេះពេលមួយរយៈពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។

ភូមិភាគកណ្ដាល

38. ប្រហែលពីរ ឬបីខែក្រោយថ្ងៃ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ភូមិភាគឧត្ដរ ត្រូវបានអង្គការប្ដូរឈ្មោះទៅជាភូមិភាគកណ្ដាល។ ភូមិភាគកណ្ដាលនេះ មានតំបន់ចំនួន ៣ រួមមាន តំបន់៤១ តំបន់ ៤២ និងតំបន់៤៣។

39. ដំបូង ភូមិភាគឧត្ដរនេះមានលេខាភូមិភាគឈ្មោះ កុយ ធួន ហៅធុច ហៅឃួន ហើយ កែ ពក ជាអនុលេខាភូមិភាគ។ កែ ពក ត្រូវបានអង្គការចាត់តាំងឲ្យធ្វើជាលេខាភូមិភាគឧត្ដរ បន្ទាប់ពី កុយ ធួន ត្រូវបានតែងតាំងជាលេខាគណៈកម្មាធិការពាណិជ្ជកម្មនៅភ្នំពេញ។

40. ក្នុងគណៈកម្មាធិការភូមិភាគកណ្ដាល មាន កែ ពក ជាលេខាភូមិភាគ អាង ជាអនុលេខា និង ស៊ីម ជាសមាជិកគណៈភូមិភាគ។

ភូមិភាគបស្ចិម

41. ភូមិភាគបស្ចិមមានតំបន់ចំនួន៤ រួមមាន តំបន់៣១ តំបន់៣២ តំបន់៣៧ និងតំបន់១១។ ភូមិភាគបស្ចិម មានលេខាភូមិភាគឈ្មោះ ជូ ជេត ហៅ ស៊ី ជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្ស។

ភូមិភាគពាយ័ព្យ

42. ភូមិភាគពាយ័ព្យមានតំបន់ចំនួន៦ រួមមាន តំបន់២ តំបន់៣ តំបន់៤ និងតំបន់៥ តំបន់៥៦ និងតំបន់៧។ ភូមិភាគពាយ័ព្យ មានលេខាភូមិភាគឈ្មោះ រស់ ញឹម ជាសមាជិកជាសមាជិកបម្រុង។ នៅពាក់កណ្ដាលឆ្នាំ១៩៧៨ លេខាភូមិភាគ រស់ ញឹម ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ហើយលេខាភូមិភាគនេះ ត្រូវបានជំនួសដោយ តាម៉ុក។

ភូមិភាគឥសាន

43. ភូមិភាគឥសានមានតំបន់ចំនួន៤ រួមមាន តំបន់១០១ តំបន់១០២ តំបន់១០៤ និងតំបន់១០៧។ ភូមិភាគឥសាន មានលេខាភូមិភាគឈ្មោះ ម៉ែន សាន ហៅ យ៉ា ជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការ មជ្ឈិមបក្ស។

ភូមិភាគបូព៌ា

44. ភូមិភាគបូព៌ាមានតំបន់ចំនួន៥ រួមមាន តំបន់២០ តំបន់២១ តំបន់២២ តំបន់២៣ និងតំបន់២៤។ ភូមិភាគបូព៌ា មានលេខាភូមិភាគឈ្មោះ សោ ភឹម ជាសមាជិកពេញសិទ្ធិរបស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍។

សាវតាររបស់ យឹម ទិត្យ

45. **យឹម ទិត្យ** ហៅ **តាទិត្យ ឬតា១៧**[38] កើតនៅថ្ងៃទី៣០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៣៦ ជនជាតិខ្មែរ សញ្ជាតិខ្មែរ មុខរបរជាមន្ត្រីចូលនិវត្តន៍[39] ទីកន្លែងកំណើតភូមិត្រពាំងគល់ ឬត្រពាំងធំ ឃុំត្រពាំងធំ (ត្បូង) ស្រុកត្រាំកក់ (អតីតស្រុក ១០៥) ខេត្តតាកែវ[40] ដែលជាផ្នែកមួយនៃតំបន់១៣ ក្នុងភូមិភាគនិរតី[41]។

46. មានសាក្សីជាច្រើនបានអះអាងថា **តាទិត្យ** ធ្លាប់ធ្វើជាព្រះសង្ឃគង់នៅវត្តត្រាំធំ នៅដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៥០ មុនពេលគាត់ទៅសិក្សានៅវត្តមហាមន្ត្រីក្នុងក្រុងភ្នំពេញ[42]។ មានសាក្សីម្នាក់បានបញ្ជាក់ថា

---

[38] សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D1.3.3.1** ជីវប្រវត្តរបស់ យឹម ទិត្យ ទំព័រ១។

[39] សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D281** កំណត់ហេតុនៃបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងរបស់ យឹម ទិត្យ ចុះថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ ទំព័រ១។

[40] សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D1.3.3.1** ជីវប្រវត្តរបស់ យឹម ទិត្យ ទំព័រ១។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D6.1.689** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ នុត នៅ ចុះថ្ងៃទី១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩ ទំព័រ១៥។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D118/93** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ប្រាក់ សឹម ចុះថ្ងៃទី១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ៦។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D118/24** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ កែវ ចាន់ដារ៉ា ចុះថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ៣។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D118/79** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ពេជ្រ ជឹម ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ៦។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D281** កំណត់ហេតុនៃបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងរបស់ យឹម ទិត្យ ចុះថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ ទំព័រ២។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D219/853** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ចាន់ វិចិត្រ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៦ ទំព័រ៥។

[41] សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D1.3.11.41** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ប៉ូច សេង ហៅ សិដ្ឋ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទំព័រ៣។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D6.1.688** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ប៊ុន ធឿន ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤ ទំព័រ១០។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D219/358** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ លួន មល់ ចុះថ្ងៃទី៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៥ ទំព័រ៤។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D118/151** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ខៀវ នៅ ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ៤។

[42] សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D118/49** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ចេវ ញ៉ន ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ៥។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D118/152** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ប៉ុក ទូច ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ៥ និងទំព័រ៩។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D118/153** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ឡុង វុន ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ១០។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D118/171** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ខៀវ នៅ ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤ ទំព័រ១៨។ សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ **D118/181** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ រៀល សន ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៤ ទំព័រ១០-១១។

តាទិត្យ គឺជាមនុស្សខ្លាំងបំផុតម្នាក់[43] ប៉ុន្តែមានសាក្សីផ្សេងទៀតបានបញ្ជាក់ផងដែរ **តាទិត្យ** ជាមនុស្សមានចរិតស្លូតបូត ជាមនុស្សត្រឹមត្រូវ និងស្មោះត្រង់[44]។

តួនាទីរបស់ យឹម ទិត្យ ជាលេខាស្រុក គិរីវង់ (ស្រុក ១០៩)

47. មន្ទីរស្រុកគិរីវង់មានទីតាំងស្ថិតនៅក្នុងភូមិត្រពាំងរុន ឃុំរាមអណ្ដើក ស្រុកគិរីវង់[45]។ ស្រុកគិរីវង់ហៅស្រុក១០៩ ស្ថិតនៅក្នុងខេត្តតាកែវ ជាផ្នែកមួយនៃតំបន់១៣ ក្នុងភូមិភាគនិរតី[46]។ មន្ទីរស្រុកគិរីវង់ មានពីរកន្លែង មួយនៅផ្ទះរបស់ **តាទិត្យ** ស្ថិតនៅភូមិត្រពាំងរុន និងមួយកន្លែងទៀត គឺនៅផ្ទះ

---

[43] សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D1.3.11.19** កំណត់ហេតុនៃកិច្ចសម្ភាសន៍នៃការស៊ើបសួរបឋមរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា សាក្សីឈ្មោះ កោ ចេង ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៨ ទំព័រ៥។

[44] សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D219/521** កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ តឹប គុណ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៥ ទំព័រ៧ និងទំព័រ១២។

[45] សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D219/521** កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ តឹប ភី ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៥ ទំព័រ៥។

[46] សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D1.3.11.18** កំណត់ហេតុនៃកិច្ចសម្ភាសន៍នៃការស៊ើបសួរបឋមរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា សាក្សីឈ្មោះ ហូ យ៉ាន ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៥ ទំព័រ១។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D1.3.11.70** កំណត់ហេតុនៃកិច្ចសម្ភាសន៍នៃការស៊ើបសួរបឋមរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា សាក្សីឈ្មោះ យូស កែន ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៥ ទំព័រ១។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D1.3.11.48** កំណត់ហេតុនៃកិច្ចសម្ភាសន៍នៃការស៊ើបសួរបឋមរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា សាក្សីឈ្មោះ សៀង ហោម ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៥ ទំព័រ១។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D1.3.11.57** កំណត់ហេតុនៃកិច្ចសម្ភាសន៍នៃការស៊ើបសួរបឋមរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា សាក្សីឈ្មោះ អ៊ុក ប៉ែន ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៥ ទំព័រ១។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D1.3.28.3** កំណត់ហេតុនៃកិច្ចសម្ភាសន៍នៃការស៊ើបសួរបឋមរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា សាក្សីឈ្មោះ ប៊ុន ធឿន ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២00៤ ទំព័រ៤៣។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D1.3.11.41** កំណត់ហេតុនៃកិច្ចសម្ភាសន៍នៃការស៊ើបសួរបឋមរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា សាក្សីឈ្មោះ ប៉ូច សេង ហៅ សិដ្ឋ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៨ ទំព័រ៣។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D1.3.11.14** កំណត់ហេតុនៃកិច្ចសម្ភាសន៍នៃការស៊ើបសួរបឋមរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា សាក្សីឈ្មោះ ហែម ឈួន ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៨ ទំព័រ៣។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D1.3.11.2** កំណត់ហេតុនៃកិច្ចសម្ភាសន៍នៃការស៊ើបសួរបឋមរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា សាក្សីឈ្មោះ ឃ្លោក លឹម ចុះថ្ងៃទី៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៨ ទំព័រ៣។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D6.1.688** កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ប៊ុន ធឿន ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤ ទំព័រ៩-១០។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D219/358** កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ លួន មល់ ចុះថ្ងៃទី៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៥ ទំព័រ៤។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D6.1.650** កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ពេជ្រ ជឹម ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៩ ទំព័រ៤។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D118/92** កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ណុប ណាន ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ៦។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D119/82** កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ នាង អ៊ូច ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤ ទំព័រ៦។

របស់ តាគុំ ដែលជាអគារមួយនៅទល់មុខវត្តសុបិន្ត ស្ថិតនៅក្នុងភូមិចិន ឃុំរាមអណ្តើក[47]។ មានសាក្សីខ្លះបានបញ្ជាក់ថា មន្ទីរស្រុកគិរីវង់ស្ថិតនៅចន្លោះពីវត្តសុបិន្ត និងវត្តព្រះធាតុ ដែលជាផ្ទះថ្មរបស់កុង ធឹក ស្ថិតនៅក្នុងភូមិក្បាលដំរី[48] ហើយមានសាក្សីខ្លះទៀត បានអះអាងថា មន្ទីរស្រុកគិរីវង់ របស់ **តាទិត្យ** និងតាគុំ នៅវត្តប្ញូរ ស្ថិតនៅក្នុងភូមិប្ញូរ ឃុំព្រៃរំដេង ស្រុកគិរីវង់ ទៅវិញ[49]។

48. លេខាស្រុកគិរីវង់មានដូចជា តានឹម តាតឹន ហៅ តាគុំ យាយបូ និង**តាទិត្យ**[50]។ តាគុំ ត្រូវបានចាប់ខ្លួនដោយសារមានការចោទប្រកាន់ថាជាកាហ្សេបេ[51]។ **តាទិត្យ** ជាលេខាស្រុកគិរីវង់នៅចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៦ និង១៩៧៧ ដែលក្រោយមក **តាទិត្យ** ត្រូវបានបញ្ជូនទៅបាត់ដំបង ប្រហែលពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ១៩៧៧[52] ហើយបន្ទាប់មក យាយឃឿន ដែលជាគណៈស្រុក បានមកជំនួស**តាទិត្យ**[53] ហើយតាគុំ ជាអនុលេខាស្រុក[54]។ សាក្សីម្នាក់បានបញ្ជាក់ថា **តាទិត្យ** ជាលេខាស្រុកគិរីវង់ ហើយសាក្សីនោះត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងឃុំក្នុងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំសន្លុង[55]។

---

[47] សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D119/84** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ម៉ឹង វេត ចុះថ្ងៃទី១១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៤ ទំព័រ១២។ សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D119/85** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ម៉ឹង វេត ចុះថ្ងៃទី១២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ទំព័រ៣។

[48] សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D118/22** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ទន់ ស៊ួន ចុះថ្ងៃទី២0 ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ៤-៥។

[49] សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D119/84** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ហេង ប្រិល ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ទំព័រ៦។

[50] សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D118/22** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ទន់ ស៊ួន ចុះថ្ងៃទី២0 ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ២-៣។

[51] សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D219/488** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ម៉ឹង វេត ចុះថ្ងៃទី១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៥ ទំព័រ៨។

[52] សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D219/121** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ លឹម ងេន ចុះថ្ងៃទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤ ទំព័រ ៦។ សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D118/259** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ពេជ្រ ជឹម ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ទំព័រ២១។ សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D118/274** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ប៊ុន ធឿន ចុះថ្ងៃទី10 ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០១៤ ទំព័រ១២។ សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D219/228** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ នុត នូវ ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៥ ទំព័រ៣។

[53] សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D219/121** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ លឹម ងេន ចុះថ្ងៃទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤ ទំព័រ៦។

[54] សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D219/121** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ លឹម ងេន ចុះថ្ងៃទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤ ទំព័រ៦។

[55] សំណុំរឿង004 ឯកសារ **D6.1.688** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ប៊ុន ធឿន ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០០៩ ទំព័រ១១។

តួនាទីរបស់ យឹម ទិត្យ ក្នុងភូមិភាគពាយ័ព្យ

49. យឹម ទិត្យ ជាលេខាតំបន់១ នៃភូមិភាគពាយ័ព្យ ហើយដែលត្រូវបានគេអះអាងថា គាត់ជាសមាជិកនៃគណៈភូមិភាគនេះផងដែរ ដែលភូមិភាគនេះគ្រប់គ្រងដោយ រស់ ញឹម រហូតដល់ពាក់កណ្ដាលឆ្នាំ ១៩៧៨ ត្រូវជំនួសដោយ តាម៉ុក មកពីភូមិភាគនិរតី។

50. មិនមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់ពាក់ព័ន្ធនឹងកាលបរិច្ឆេទនៃការចូលកាន់តំណែងរបស់ យឹម ទិត្យ ក្នុងតំបន់ ១ នៃភូមិភាគពាយ័ព្យ ឡើយ។

51. នៅពេល យឹម ទិត្យ បានមកដល់ភូមិភាគពាយ័ព្យ បានប្រហែល៨ខែ មុនថ្ងៃរំដោះ៧មករា ឆ្នាំ ១៩៧៩ ស្របពេលជាមួយនឹងការប្រកាសរបស់ ខៀវ សំផន ឲ្យលើកលែងការសម្លាប់។

ការដាក់ យឹម ទិត្យ ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ

52. នៅថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ យឹម ទិត្យ បានចូលខ្លួនលើកដំបូង នៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ **Michael Bohlander**។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ **Michael Bohlander** បានដំណើរការនីតិវិធីបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង និងបានជូនដំណឹងអំពីការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹង យឹម ទិត្យ នូវបទល្មើសដូចខាងក្រោម៖

ការរំលោភបំពានមាត្រា៥០១ និងមាត្រា៥០៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ១៩៥៦

-មនុស្សឃាតដោយចេតនា ដែលត្រូវផ្ដន្ទាទោសតាមមាត្រា ៣ថ្មី និងមាត្រា ៣៩ នៃច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក។

ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍

-អំពើប្រល័យពូជសាសន៍តាមរយៈការសម្លាប់សមាជិកទាំងឡាយនៅក្នុងក្រុម។ ទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវ៖ ការរៀបចំផែនការ ការបញ្ជា ការញុះញង់ ការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់លើ ការប្រព្រឹត្តតាមរយៈ សហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមប្រភេទទី១ និងការប្រព្រឹត្តតាមរយៈសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមប្រភេទទី២។

ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ

-ការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ ឬ សាសនា (លើកម្មាភិបាលបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជានៅភូមិភាគកណ្តាល អតីតមន្ត្រីសាធារណរដ្ឋខ្មែរ រួមទាំង មន្ត្រីស៊ីវិល និងយោធា ជនជាតិចាម និងគ្រួសាររបស់ពួកគេ)។

-ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀត ដូចជា ស្ថានភាពអមនុស្សធម៌នៃការឃុំឃាំង។

ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះមានចែង និងត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមមាត្រា ៥ និងមាត្រា ៣៩ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក[56]។

ការយល់ឃើញរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ

ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវ

53. គោលនយោបាយបោសសម្អាត ត្រូវបានស្តែងឡើងតាមរយៈសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈមជ្ឈិមបក្ស ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិសម្រេចកម្មេចក្នុងជួរ និងក្រៅជួរ។[57]

54. ខ្លឹមសារនៃសេចក្តីសម្រេចដដែលនេះ បានកំណត់ច្បាស់ផងដែរទាក់ទងនឹងការបោសសម្អាតនៅក្នុងភូមិភាគ គឺក្នុងក្របខណ្ឌមូលដ្ឋាន ត្រូវ "**អចិន្ត្រៃយ៍ភាគសម្រេច**"។[58] ដូចដែល ឌុច បានរៀបរាប់ពាក់

[56] សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D281** កំណត់ហេតុនៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ចុះថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២0១៥។

[57] សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D1.3.36.1** កំណត់ហេតុនៃការស្តួរចម្លើយជនត្រូវចោទឈ្មោះ ខៀវ សំផន ហៅ ហែម (អតីតគណៈប្រធានរដ្ឋនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ) ថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២00៧ ទំព័រ៨។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D6.1.795** កំណត់ហេតុនៃការស្តួរចម្លើយជនត្រូវចោទឈ្មោះ កាំង ហ្កេចអ៊ាវ ហៅ ឌុច ថ្ងៃទី0២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២00៩ ទំព័រ៣។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D6.1.899** កំណត់ហេតុរបស់ ខៀវ សំផន និង នួន ជា នៅប៉ៃលិន ចាប់ពីថ្ងៃទី៩-១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២00៦ ដឹកនាំសម្ភាសន៍ដោយលោក អៀម៉េងទ្រី និងលោក លឿង សូត្រ័ក្ត ទំព័រ៧។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D6.1.1056** កំណត់ហេតុនៃការស្តួរចម្លើយជនត្រូវចោទឈ្មោះ កាំង ហ្កេចអ៊ាវ ហៅ ឌុច ថ្ងៃទី២៧ ខែមីនាឆ្នាំ២00៨ ទំព័រ៨។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D6.1.662** កំណត់ហេតុនៃស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ អ៊ុក រ៉ែន ថ្ងៃទី២៣ ខែតុលា ឆ្នាំ២00៩ ទំព័រ៣។

[58] សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D1.3.36.1** កំណត់ហេតុនៃការស្តួរចម្លើយជនត្រូវចោទឈ្មោះ ខៀវ សំផន ហៅ ហែម (អតីតគណៈប្រធានរដ្ឋនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ) ថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២00៧ ទំព័រ៨។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D6.1.795** កំណត់ហេតុនៃការស្តួរចម្លើយជនត្រូវចោទឈ្មោះ កាំង ហ្កេចអ៊ាវ ហៅ ឌុច ថ្ងៃទី0២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២00៩ ទំព័រ៣។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D6.1.899** កំណត់ហេតុរបស់ ខៀវ សំផន និង នួន ជា នៅប៉ៃលិន ចាប់ពីថ្ងៃទី៩-១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២00៦ ដឹកនាំសម្ភាសន៍ដោយលោក អៀម៉េងទ្រី និងលោក លឿង សូត្រ័ក្ត ទំព័រ៧។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D6.1.1056** កំណត់ហេតុនៃការស្តួរចម្លើយជនត្រូវចោទឈ្មោះ កាំង ហ្កេចអ៊ាវ ហៅ ឌុច ថ្ងៃទី២៧ ខែមីនាឆ្នាំ២00៨ ទំព័រ៨។ សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D6.1.662** កំណត់ហេតុនៃស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ អ៊ុក រ៉ែន ថ្ងៃទី២៣ ខែតុលា ឆ្នាំ២00៩ ទំព័រ៣។

ព័ន្ធនឹងខ្លឹមសារនៃសេចក្ដីសម្រេចនេះថា "ឯកសារនេះមានលក្ខណៈជាប្រវត្តិសាស្ត្របញ្ជាក់ពីរបត់មួយនៃការចាប់ផ្ដើមការសម្រិតសម្រាំងផ្ទៃក្នុងបក្ស។"[59]

55. តាមការដឹកនាំតាមបែបកុម្មុយនីស្ដក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ បានផ្ដល់អំណាចឲ្យបក្សជាអ្នកមានអំណាចខ្ពស់បំផុត ពោលគឺ គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្ស ដែលជាថ្នាក់ដឹកនាំកំពូលរបស់បក្សកុម្មុយនីស្ដកម្ពុជា ដែលត្រូវធ្វើការសម្រេចលើការងារសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធនឹងជោគវាសនាប្រទេសជាតិ។ គណៈកម្មាធិការនេះមានសមាសភាពប្រហែល ៣០រូប មានការប្រជុំជាទៀងទាត់(៦ខែម្ដង)។ ការអនុវត្តជាក់ស្ដែង សមាសភាពដែលត្រូវចូលរួមប្រជុំក៏មានការចូលរួមពីថ្នាក់ដឹកនាំគណៈភូមិភាគ និងគណៈតំបន់ផងដែរ។ ជាក់ស្ដែង អំណាចលើការសម្រេចនានាគឺស្ថិតនៅលើ គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បក្សជាអ្នកសម្រេច ហើយដើរតួនាទីដ៏សំខាន់ក្នុងការដឹកនាំការងារប្រចាំថ្ងៃជំនួសគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្ស។ គណៈកម្មាធិការនេះមានសមាសភាពចំនួន ៧រូប ដែលក្នុងនោះ ប៉ុល ពត គឺជាលេខាបក្ស និង នួន ជា គឺជាអនុលេខាបក្ស។

56. បក្សកុម្មុយនីស្ដកម្ពុជា ត្រូវបានបង្កើតឡើងតាំងពីមុនការកាន់អំណាចនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ ១៩៧៩ មកម្ល៉េះ។ របបកម្ពុជាធិបតេយ្យ ដឹកនាំតាមបែបកុម្មុយនីស្ដដោយមានបក្សជាអ្នកដឹកនាំគ្រប់អ្វីៗទាំងអស់។ គោលនយោបាយរបស់បក្សកុម្មុយនីស្ដកម្ពុជា មានគោលដៅធ្វើការបោសសម្អាត វណ្ណៈសក្តិភូមិ នាយទុន និងបញ្ញាវន្ត ជាអាទិ៍ ហើយបានចាត់ទុកអ្នកទាំងនេះជាខ្មាំងដែលគេចោទថាធ្លាប់កេងប្រវ័ញ្ច និងជិះជាន់លើប្រជាជននាពេលកន្លងមក។ ដូច្នេះហើយទើបបក្សកុម្មុយនីស្ដកម្ពុជា បានដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយជាការសងសឹកចំពោះអ្នកទាំងនោះ។

57. នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ក៏មានគោលនយោបាយបង្ក្រាប ដែលតម្រូវឲ្យកម្មាភិបាលនៃរបបនេះត្រូវតែអនុវត្តតាម បើមិនដូច្នោះទេកម្មាភិបាលដែលប្រឆាំងនឹងគោលនយោបាយត្រូវរងការបោះសម្អាត។ ការបង្ក្រាបនេះបានចាប់ផ្ដើមពីការចាប់ខ្លួនបណ្ដាមេដឹកនាំភូមិភាគមួយចំនួនយកទៅសម្លាប់នៅមន្ទីរសន្ដិសុខ ស-២១ ដូចជា កុយ ធួន, សោ ភឹម, វន វ៉េត, រស់ ញឹម, កង ចាប ហៅ សែ ជាដើម។

58. ការបង្ក្រាបកាន់តែរាលដាល លាតសន្ធឹងទូទាំងប្រទេស ជាពិសេសក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ក្រោយពីមានសេចក្ដីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្ស ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ហើយស្របពេលដែលពាក្យ "ខ្មាំង" ត្រូវបានពង្រីកន័យ និងប្រើយ៉ាងទូលំទូលាយ។ បើសិនជានរណាម្នាក់ត្រូវបានចោទថា

[59] សំណុំរឿង00៤ ឯកសារ **D6.1.1063** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយជនត្រូវចោទឈ្មោះ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ហៅឌុច ចុះថ្ងៃទី0៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២00៨ ទំព័រ៧។

ជាខ្លាំង អ្នកនោះនឹងត្រូវយកទៅសម្លាប់ចោល ដោយគ្មានរកខុសត្រូវ និងឆ្លងកាត់នីតិវិធីរបស់តុលាការឡើយ។

ការមិនអាចអនុវត្តយុត្តាធិការបុគ្គល

59. អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មានអាណត្តិ មានន័យថាមិនមែនជាតុលាការអចិន្ត្រៃយ៍ទេ។ អង្គជំនុំជម្រះនេះ មានលំនាំដូចជា តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី (ICTY) តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិរ៉្វាន់ដា (ICTR) និងតុលាការពិសេសសម្រាប់សេរ៉ាឡេអូន (SCSL) ដែលបច្ចុប្បន្ន តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិរ៉្វាន់ដា (ICTR) និងតុលាការពិសេសសម្រាប់សេរ៉ាឡេអូន (SCSL) បានបញ្ចប់អាណត្តិរបស់ខ្លួនជាបណ្ដើរៗហើយ។

60. អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ជាមួយនឹងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើតឲ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ ច្បាប់នេះរៀបចំឡើងក្នុងគោលបំណងវិនិច្ឆ័យទោស **មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ** និង**ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត**ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម និងការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ការរំលោភទៅលើច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ និងទម្លាប់អន្តរជាតិ ព្រមទាំងការរំលោភលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ដែលប្រទេសកម្ពុជាទទួលស្គាល់ ហើយដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងថ្ងៃ១៧ មេសា ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃ៦ មករា ១៩៧៩។

61. រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ក្នុងនាមជាស្ថាបនិកមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀង អាចមានឥទ្ធិពលលើដំណើរការនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងការបញ្ចប់អាណត្តិរបស់អង្គជំនុំជម្រះនេះ។ វិធីសាស្ត្រដែលអាចទទួលយកបានសម្រាប់ការបញ្ចប់អាណត្តិរបស់អង្គជំនុំជម្រះនេះ គឺការកម្រិតវិសាលភាពយុត្តាធិការបុគ្គល។ វិធីសាស្ត្របែបនេះ ត្រូវបានអនុវត្តនៅតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី (ICTY) និងតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិរ៉្វាន់ដា (ICTR) និងតុលាការពិសេសសម្រាប់សេរ៉ាឡេអូន (SCSL)។

62. ចំពោះស្ថានភាពជាក់ស្ដែង នៅតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី (ICTY) ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិដែលជាស្ថាបនិករបស់តុលាការនេះ តាមរយៈវិធាន និងលិខិតុបករណ៍ជាច្រើន បានណែនាំឲ្យតុលាការនេះ ផ្ដោតតែទៅលើមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់

ដែលសង្ស័យជាអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម នៅក្រោមយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន[60]។ សេចក្តីសម្រេចលេខ៖២00៤ និងលេខ៖១៥0៣ របស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ បានអំពាវនាវតុលាការនិមួយៗ ធានាថា ក្នុងការពិនិត្យ និងបញ្ជាក់គាំទ្រលើការចោទប្រកាន់ថ្មី ដីកាចោទប្រកាន់ថ្មីនេះ ផ្តោតតែទៅលើមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ ដែលសង្ស័យជាអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលឋិតនៅក្រោមយុត្តាធិការរបស់តុលាការពាក់ព័ន្ធ[61]។

63. ពាក់ព័ន្ធនឹងការកំណត់យុត្តាធិការបុគ្គល ចៅក្រមតុលាការ ICTY បានបង្កើតវិធានថ្មីៗជាច្រើន ដោយគោរពទៅតាមការណែនាំរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដូចជា វិធាន១១ស្ទួន និងវិធាន២៨ក នៃវិធានស្តីពីភស្តុតាង និងនីតិវិធីរបស់តុលាការ ICTY។ ចៅក្រមមិនបារម្ភទេថា ការបង្កើតវិធាននេះ រំលោភលក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ និងកម្រិតឯករាជ្យភាពរបស់រដ្ឋអាជ្ញា។ ចាប់តាំងពីការបង្កើតវិធាននេះមក តុលាការ ICTY បានបង្វែរសំណុំរឿងទៅតុលាការថ្នាក់ជាតិ ដោយអនុវត្តស្របតាមការណែនាំរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្នុងការប្រើវិធីសាស្ត្រពាក់ព័ន្ធនឹងការបិទតុលាការ[62]។

64. ចំពោះយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអង្គការសហប្រជាជាតិ មិនបានព្រមព្រៀងគ្នាផ្តល់យុត្តាធិការទៅតុលាការជាតិកម្ពុជា ក្នុងការជំនុំជម្រះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តឡើង ដោយមនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទ "**មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ**" និង "**ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត**" ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម និងការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ការរំលោភទៅលើច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ និង

---

[60] សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន "ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិអនុម័តយកវិធីសាស្ត្របង្វែរទៅតុលាការថ្នាក់ជាតិនូវករណីជាក់លាក់មួយចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៅអតីតយូហ្គោស្លាវី, UNSC ថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២00១, សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិលេខ១៥0៣ ថ្ងៃទី២៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២00៣ កថាខណ្ឌ៦-៧, សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិលេខ១៥៣៤ ថ្ងៃទី២៦ ខែមិនា ឆ្នាំ២00៤ កថាខណ្ឌ៥, សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិលេខ១៩៦៦ ថ្ងៃទី២២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២0១0"។

[61] សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិលេខ១៥៣៤, ដូចជើងទំព័រ ២៥ ខាងលើ កថាខណ្ឌ៥។

[62]ករណីរឿងក្តី *Stankovic* (IT-96-23/2-PT), RB សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបង្វិលសំណុំរឿង អនុលោមតាមវិធាន១១ស្ទួន ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២00៥ កថាខណ្ឌ៩៦។ ករណីរឿងក្តី *D.Milosevic* (IT-98-29/1-PT), RB សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការ បង្វិលសំណុំរឿង អនុលោមតាមវិធាន១១ស្ទួន ចុះថ្ងៃទី៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២00៥ កថាខណ្ឌ២៤។ ករណីរឿងក្តី *Lukic & Lukic* (IT-98-23/1-PT), RB សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបង្វិលសំណុំរឿង អនុលោមតាមវិធាន១១ស្ទួន ចុះថ្ងៃទី៥ ខែមេសា ឆ្នាំ២00៧ កថាខណ្ឌ១២៨-២៩។

ទម្លាប់អន្តរជាតិ ព្រមទាំងការរំលោភលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ដែលប្រទេសកម្ពុជាទទួលស្គាល់ ហើយដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងថ្ងៃ១៧ មេសា ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃ៦ មករា ១៩៧៩ ឡើយ។

65. ចំណុចនេះបង្ហាញថា ស្ថាបនិកតុលាការអន្តរជាតិ អាចមានឥទ្ធិពលលើវិសាលភាពយុត្តាធិការបុគ្គល និងកិច្ចការរបស់តុលាការ ដោយមិនធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់អនាគតិ និងឯករាជ្យភាពរបស់តុលាការឡើយ។ ការកម្រិតយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក គឺរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាកំពុងតែដើរតួដូចក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលក្រុមប្រឹក្សានេះបានអនុវត្តចំពោះតុលាការ ICTY ICTRនិង SCSL អញ្ចឹងដែរ។ អាស្រ័យហេតុនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិជម្រុញឲ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ និងអង្គជំនុំជម្រះ ឲ្យធ្វើសកម្មភាពស្របតាមការកំណត់របស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងតាមស្មារតីច្បាប់ អ.វ.ត.ក ដែលបានកំណត់យកតែ **មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់** និង**អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត** នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យតែប៉ុណ្ណោះ មកស៊ើបសួរ និងជំនុំជម្រះ។

66. គោលគំនិតរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា បានសម្រិតសម្រាំង "**មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់**" តែមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះ ដែលស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក ពោលគឺចង់សំដៅតែទៅលើសមាជិកនៃគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្ស និងសមាជិកនៃគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បក្ស រួមមាន ប៉ុល ពត, នួន ជា, សុន សេន, អៀង សារី, ខៀវ សំផន, កែ ពក, អៀង ធីរិទ្ធ, វ៉ាន់ រិទ្ធ និង អ៊ុង ជឿន ហៅ តា ម៉ុក។ ចំណែកឯ "**អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត**" គឺសំដៅតែ កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច ដែលជាប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១ តែម្នាក់គត់ ដោយសារ ឌុច បានដើរតួនាទីសំខាន់ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ មានស្វ័យភាពក្នុងការងារ និងមានអំណាចអនុវត្តជាក់ស្តែងផងដែរ។

67. ការកំណត់ចំនួនជនដែលត្រូវនាំយកមកកាត់ទោសដ៏តិចតួចនេះ ត្រូវបានលើកឡើងជាហូរហែរ និងមានការជជែកវែកញែកគ្នាយ៉ាងតឹងតែង នាពេលប្រជុំរដ្ឋសភាដើម្បីពិភាក្សា និងអនុម័តលើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ដែលក្នុងនោះបានបង្ហាញថាបុគ្គលដែលនឹងត្រូវស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក គឺមានតិចតួច មិនទូលំទូលាយទេ។

68. ដូច្នេះហើយ ក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ១៩៩៩ អំឡុងពេលចរចាបង្កើតច្បាប់ អ.វ.ត.ក អ៊ុង ជឿន ហៅ តា ម៉ុក និង កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច ត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននៅតុលាការយោធា ក្រោមការចោទប្រកាន់ពីបទ៖ ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ការបំពានលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ១៩៤៩ និង

ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងទៅលើអ្នកដែលទទួលបានការការពារជាអន្តរជាតិ ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមមាត្រា ៦ និង ៨ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ឆ្នាំ២០០១។

69. អ៊ុង ជឿន ហៅ តា ម៉ុក បានស្លាប់នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៦។ នៅថ្ងៃទី៣០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៧ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច ត្រូវបាននាំខ្លួនពីតុលាការយោធាក្រុងភ្នំពេញ មកឃុំខ្លួននៅ អ.វ.ត.ក ដោយដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៃ អ.វ.ត.ក។

70. តាមរយៈបុព្វកថានៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដែលបានអនុម័តក្នុងសេចក្តីសម្រេចចិត្តលេខៈ៥៧/២២៨ ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០២ របស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជានូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ អង្គការសហប្រជាជាតិបានទទួលស្គាល់យ៉ាងជាក់លាក់អំពីការព្រួយបារម្ភពេញច្បាប់របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនិងប្រជាជនកម្ពុជា ក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ ការបង្រួបបង្រួមជាតិ ស្ថេរភាព សន្តិភាព និងសន្តិសុខ មានន័យថា ត្រូវថ្លឹងថ្លែងរវាង "យុត្តិធម៌" និង "ការផ្សះផ្សាជាតិ"។

71. ផ្តើមចេញពីការទទួលស្គាល់នេះ ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានសំដៅតែទៅលើបុគ្គលតែពីរប្រភេទប៉ុណ្ណោះមកធ្វើការវិនិច្ឆ័យសេចក្តីគឺ **មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់**កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និង**ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត** ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម និងការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ការរំលោភទៅលើច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ និងទម្លាប់អន្តរជាតិ ព្រមទាំងការរំលោភលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិដែលប្រទេសកម្ពុជាទទួលស្គាល់ ហើយបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងថ្ងៃ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃទី០៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩។

72. ការពង្រីកវិសាលភាពពាក់ព័ន្ធនឹងយុត្តាធិការបុគ្គល យឹម ទិត្យ លើសពីវិសាលភាពនៃសំណុំរឿងលេខ ០០១ និង០០២ ដែលកំពុងមានស្រាប់នាពេលបច្ចុប្បន្ន នឹងអូសបន្លាយពេលវេលា និងចំណាយថវិកាដោយមិនចាំបាច់។ ម្យ៉ាងទៀត ពាក់ព័ន្ធនឹងចំនួនជនរងគ្រោះដែលបានបាត់បង់ជីវិតក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ការឈឺចាប់របស់ជនរងគ្រោះដែលនៅរស់រានមានជីវិត និងយុត្តិធម៌សម្រាប់ជនរងគ្រោះ អាចទទួលយកបានហើយ និងត្រូវគ្របដណ្តប់ដោយការជំនុំជម្រះសំណុំរឿងលេខ០០១ និង០០២។

73. ជាការច្បាស់ណាស់ថា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា គឺជាតុលាការមួយដែលស្វែងរកយុត្តិធម៌ **តាមបែបជ្រើសរើស** ដោយយោងតាមច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងកិច្ចព្រមព្រៀង

រវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា មានន័យថា សំដៅតែទៅលើបុគ្គលតែពីរប្រភេទប៉ុណ្ណោះ មកធ្វើការវិនិច្ឆ័យសេចក្តី គឺ **មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់**កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និង**ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត**។

74. ការចោទប្រកាន់ពាក់ព័ន្ធនឹង យឹម ទិត្យ ពីសំណាក់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ **តាមបែបជ្រើសរើស** បានធ្វើឡើងតាមទំនើងចិត្ត ហើយការចោទប្រកាន់នេះ មិនបានរំលេចឲ្យឃើញថា តើ យឹម ទិត្យ ជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្ស ឬសូម្បីតែតួនាទីរបស់ យឹម ទិត្យ ក្នុងជួរកងទ័ពក៏គ្មានដែរ ហើយសូម្បីតែឯកសារសហកាលដែលនៅសេសសល់ពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដូចជា កំណត់ហេតុអង្គប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ សារទូលេខឆ្លើយឆ្លងរវាងកម្មាភិបាលតំបន់ភូមិភាគ ជាមួយនឹងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ ក៏គ្មានឃើញឈ្មោះ យឹម ទិត្យ នៅក្នុងនោះដែរ។ ដូច្នេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិពិនិត្យឃើញថា ជាលទ្ធផលនៃការអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់បក្ស យឹម ទិត្យ គ្មានសិទ្ធិអំណាចអ្វី ក្រៅតែពីការគោរពតាមមាគ៌ារបស់បក្ស។

75. សរុបមក សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ នៅតែចាត់ទុកថា យឹម ទិត្យ មិនស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការបុគ្គលនៃ អ.វ.ត.ក ដូចបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ១ នៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក ឡើយ។

IV. ដំណោះស្រាយដែលស្នើសុំ

76. អាស្រ័យដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ សូមស្នើអោយ អង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចលើកលែងការចោទប្រកាន់ **យឹម ទិត្យ** ដោយហេតុថា អ.វ.ត.ក មិនមានយុត្តាធិការបុគ្គលលើ **យឹម ទិត្យ** ឡើយ។

កាលបរិច្ឆេទ	**ឈ្មោះ**	**ទីកន្លែង**	**ហត្ថលេខា**
ថ្ងៃទី១៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៩	**លោកស្រី ជា លាង** សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ	ភ្នំពេញ	[signature]